

Sas Géza (1937–2017)

Dr. Sas Géza nyugalmazott egyetemi tanár, a Haynal Imre Egészségtudományi Egyetem Hematológiai Tanszékének volt igazgatója 2017. július 11-én meghalt.

A Budapesti Orvosegyetem (1956–1961) elvégzése után laboratóriumban dolgozott. A kötelező katonai szolgálat alatt Dr. Németh Gyula főbelgyógyász orvos ezredes mellé került. A nyílt, egyenes, nyersen szókimondó egyéniség – példaként – életszemléletének és életvitelének formálója lett. Munkássága folyamán számos konfliktus kezelésében ennek a fiatalkori jellemformáló hatásnak a következményeit tapasztalhatta környezetében.

A laboratóriumi szakvizsga (1965) megszerzését követően az Orvostovábbképző Intézet I. Sz. Belgyógyászati Tanszékére került, amelynek igazgatója Pálos Á. László egyetemi tanár volt, akit az ország első számú trombozisszakértőjének tartottak. Következésképpen csaknem valamennyi fiatal „rejtélyes” okú, trombozisos beteget hozzá küldtek. Így az okok kiderítésén kívül elsőként szerzett tapasztalatot az „idiopathiás” mélyvéna trombozisz kezeléséről. Felismerte, hogy a korábbi dogmák tovább nem tarthatóak. Nevezetesen, hogy a három-hat hónapig javasolt kumarinterápia végzetes következményekkel jár.

A vizsgált és kezelt betegek körében a tromboziskészség – thrombophilia – családi előfordulására derült fény. Kimutatta a tünetekért felelős antitrombin-anomáliát,

amelynek az antitrombin III Budapest elnevezést adta (1969-ben belgyógyász szakorvos).

Az ebből származó közlemény megjelentetésével egy időben – 1974-ben – John D. Cash meghívására Edinburghban folytatta kutatásait, mint a Royal Infirmary főmunkatársa. Új vizsgálati technikát dolgozott ki. Heparin tartalmú gélben keresztezett immunoelektroforézissel elkülönítette az aktív antitrombin III-at a trombinhoz kötődött inaktív antitrombin III-tól.

Visszatérve az Orvostovábbképző Intézetbe – az 1973-ban megvédett kandidátusi fokozat megszerzését követően –, 1979-ben az orvostudományok doktorává nyilvánították. A hematológiai szakorvosi képesítést 1980-ban nyerte el.

Az egyre jobb, érzékenyebb technikák segítségével az „idiopathiás” trombozisos betegek között a későbbiekben felfedezett protein C-hiány, protein S-hiány, APC-rezisztencia, homocysteinaemia, protrombin G20210A is igazolásra került. Felhívta ennek kapcsán a figyelmet arra, hogy az anomáliák valójában igen népes tagból álló heterogén halmazt alkotnak, és sokszor csak a gyenge trombozishajlammal rendelkező mutációk véletlen koincidenciája vezet klinikailag is manifesztálódó trombozishoz. Eredményeire 1983-tól napjainkig számos monográfiában, összefoglaló közleményben hivatkoznak:

- Williams Hematology, 3rd, 5th editions, 1983 és 1995.
- Haemostasis and Thrombosis, 2nd, 3rd editions, 1987.
- Lexikon der Immunologie, 1988.
- Vascular Medicine, 1992.
- Wintrobe's Clinical Hematology, 9th edition, 1993.
- Hematology: Basic Principles and Practice, 2nd edition, 1995.
- Haematology. Education Programme Edition, 1996.
- Clinical and Applied Thrombosis/Hemostasis, 1998.

Tanszékvezető egyetemi tanárnak 1991-ben nevezték ki. Az orvostovábbképzés hematológiai és hemosztazeológiai oktatásának vezető egyénisége volt. A mindig objektív tényekre alapított előadásaiban kerültre az anekdotaszámba vehető példák alkalmazását. A ritka esetek csak akkor válhattak előadásaiban példaképpé, ha irodalmi és saját véleményét alátámasztó vizsgálati eredményei egybecsengtek.

Markusovszky-díjban és a Kiváló Orvos kitüntetésben részesült 1990-ben. A Brit Királyi Orvostudományi Akadémia tagjává választotta 1994-ben választotta tagjai közé, majd pedig a Dallasi

Nemzetközi Thrombosis-Haemostasis Akadémia. Hat monográfiát és négy könyvfejezetet írt.

Élete utolsó szakasza egyedülletben, de nem magára hagyottan telt. Nem volt barátkozó típus. Elvárta a beszélgető fél témabeli tájékozottságát, s ha az hiányzott, úgy nem tartott kontaktust.

Az „alma mater” elvesztése élete utolsó éveiben a sérelmek gyarapodását okozta, s társának – feleségének – elvesztését gyermekei sem tudták hiánytalanul pótolni.

Mint orvos, magáénak vallotta Osler véleményét: „Az orvoslás a valószínűségek tudománya és a bizonytalanságok művészete.”

Jákó János dr.

(e-mail: dr.jako.janos@gmail.com)